

Asia: VN/24308/2024

Luonnos valtioneuvoston asetukseksi uuden rakennuksen hiilijalanjäljen raja-arvoista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kiitämme mahdollisuudesta antaa lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi uuden rakennuksen hiilijalanjäljen raja-arvoista VN/24308/2024

Lausun­nos­sam­me haluamme noudatella hallitusohjelmaan kirjattua säännösten minimivaatimusperiaatetta hyödyntäen kuitenkin neuvotteluissa saavutettua kansallista liikkumavaraa.

Lausun­tom­me perustuu koko tämän sääntelyn perimmäiseen tarkoitukseen: rakennuskannan kehittymiseen vähäpäästöisemmäksi. Sääntelyn on syytä ohjata ja kannustaa rakennus­alaa ja rakennustuote­te­ol­li­suutta päästövaikutusten kannalta parempaan, ja vastaavasti tuottaa kilpailuetua niille toimijoille, jotka ovat investoineet tuotekehitykseen ja onnistuneet saattamaan markkinoille vähähiilisempiä tuotteita.

Lausun­nos­sam­me esitämme raja-arvoja koskevaa kansallista säätelyä toimeenpantavaksi hyödyntäen niitä mahdollisuuksia, joita rakennusten energiatehokkuusdirektiivi ja erityisesti sitä tarkentava Euroopan komission delegoitu asetus Suomelle antavat. Pidämme erityisen tärkeänä, että raja-arvoilla kannustetaan todelliseen energiansäästöön koko rakennuksen elinkaaren aikana.

Esitämme myös toimia, joilla tehostetaan merkittävästi rakennuksen koko elinkaaren aikaista energiankäyttöä, alennetaan hiilidioksidipäästöjä ja vähennetään energiasta johtuvia kustannuksia.

Komission delegoitu asetus raja-arvojen asettamista koskevan lainsäädännön pohjaksi

Komissiolle on rakennusten energiatehokkuusdirektiivissä annettu valta vahvistaa unionin kehys elinkaarenaikaisen ilmakehän lämmitysvaikutuspotentiaalin laskentaa varten.

Komission helmikuussa järjestämässä asetusta koskevassa kuulemistilaisuudessa tuotiin esille, että jäsenvaltioilla on mahdollisuus vaikuttaa erityisesti siihen, mitä elinkaaren vaiheita raja-arvojen määrittelyyn sisällytetään. Kaikkia GWP-laskennan vaiheita ei siis välttämättä tarvitsisi huomioida raja-arvojen määrittelyssä.

Valitsemalla Suomen kannalta järkevimät elinkaaren vaiheet ja painotukset raja-arvojemme pohjaksi, voimme ohjata rakentamista järkevään suuntaan Suomen rakennuskannan ja ilmasto-olosuhteiden mukaan.

Rakentamislaki ja asetus 1027/2024 kansallinen lainsäädännön perustana

Rakentamislaki 897/2024 toistaa rakennusten energiatehokkuusdirektiivin ajatuksen raja-arvosta, joka perustuu koko elinkaaren aikaiseen materiaalien ja energian kulutukseen.

Asetuksen 1027/2024 6§ määrittelee hiilijalanjäljen arviointiin sisältyvät vaiheet.

Käyttöenergian GWP:ssä otetaan huomioon koko rakennuksen käytön aikana syntyvä kasvihuonekaasupäästö. Vastaavasti 13§ määrittelee, että käyttöenergian GWP-arvo määräytyy 50 vuoden aikana kaikkina arviointijakson vuosina käytettyjen eri energiamuotojen hiilijalanjälkien yhteenlaskettuun summaan.

Lisäksi asetuksen 21§ määrittelee, että eri vaiheiden hiilijalanjälki tulee esittää erillisinä kohtina ilmastaselvityksessä. Näin ollen käyttöenergian (B6) määrää voidaan tarkastella erikseen riippumatta muista rakennustuotteista, joiden hiilisisältö pysyy käytännössä vakiona koko rakennuksen elinkaaren ajan mahdollisia muutostöitä lukuun ottamatta.

Asetuksen liite 1 määrittelee vähähiilisyyden arviointiin sisältyvät rakennustuotteet, joihin sähkötekniisten rakennustuotteiden osalta sisältyvät sähköjärjestelmän pääosat.

Talonrakentamisen päästötietokannan käyttöenergiaa koskevien ympäristöindikaattorien arvot osoittavat alenevaa trendiä sähköenergian ominaispäästöille. Tältä osin käyttöenergian B6 osuus

kokonaishiilijalanjäljestä pieneneisi ajan myötä. Se ei kuitenkaan vaikuta rakennuksen varsinaiseen, todellisen käyttöenergian määrään.

Taustaraportissa CO2data.fi:n arvoja käyttäen rivi- ja asuinkerrostalojen vaiheiden (A1-A3) GWP-arvo sijoittuu välille 300 – 360 kg CO₂e/m². Vaiheen (B4) arvot ovat välillä 110 – 125 kg CO₂e/m². Vastaavasti näiden rakennusten käytön aikaisen energian kulutuksen (B6) GWP-arvo on luokkaa 140 – 150 kg CO₂e/m².

Raportti esittää edellä mainituille rakennustyypeille 50 vuoden jaksolle jaetuksi vuotuiseksi GWP-arvoksi 14 kg CO₂e/m² a. Käyttöenergian osuus tästä arvosta olisi noin 22 % eli 3 kg CO₂e/m² a.

STK ry:n lausunto raja-arvoista

Ehdotamme, että raja-arvojen asettamisessa huomioidaan tulevan EU-asetuksen antamat mahdollisuudet sovittaa raja-arvot vastaamaan kansallisia olosuhteitamme. Suomelle tämä tarkoittaa erityisesti energiankäytön huomioimista ohjaustoimissa.

Pohjoisten olosuhteidemme vuoksi käyttöenergia muodostaa suuren osan rakennuksen 50 vuoden elinkaaren aikaisista hiilipäästöistä ja kustannuksista. Asettamalla raja-arvot käyttöenergian (B6) todellisia säästöjä painottavaksi, siirrämme rakentamiskulttuuriamme aidosti kohti päästötöntä rakentamista. Staattisten rakennusmassojen tarkastelun sijaan tarvitsemme pitkävaikutteisia energiatehokkuustekoja.

Koska käytännön rakentamisen ja tiedonhallinnan kannalta yksinkertaisinta on asettaa rakennukselle vain yksi GWP-raja-arvo, on käyttöenergian (B6) huomioiminen järkevintä tehdä alentamalla GWP-raja-arvoja ja yhdistää tähän kannusteet energiatehokkuustoimiksi.

Ehdotamme rakennusluokkakokoisten raja-arvojen alentamista 2 kg CO₂e/m² a kaikissa käyttötarkoituusluokissa sekä kannusteita, jotka kohdistuvat erityisesti käyttöenergian todellisen kulutuksen vähentämiseen.

Energiatehokkuutta rakennusten käytön aikaista energiankulutusta parantamalla

Rakennusten energiankäyttö muodostaa merkittävimmän osan rakennuksen elinkaaren aikaisista päästöistä samoin kuin sen käyttökustannuksista. Rakennukset kuluttavat noin 40 prosenttia kaikesta energiasta. Rakennusten energiatehokkuuden parantaminen on tärkeä osa Suomen

ilmastotavoitteita. Energian käyttöä ohjaavien ja säätävien järjestelmien laajamittainen käyttö on välttämätöntä energiatehokkuuden hyvän tason saavuttamiseksi.

Rakennusten todellisia tarpeita vastaavan energian käytön ohjaus ja yhteistoiminta sähköjärjestelmän sekä uusiutuvan energian paikallisen tuotannon kanssa ovat perusta päästöttömälle rakentamiselle.

Päästöttömän rakennuksen tulee kyetä käyttämään uusiutuvaa, sääriippuvaista ja vaihtelevahintaista verkkosähköä. Tämä edellyttää, että rakennukset kykenevät mukauttamaan kulutustaan ja käyttämään puhdasta sähköä silloin, kun sitä on edullisesti saatavilla.

Kuormanohjausrajapinnan laajamittainen käyttöönotto sekä rakennusten akkuenergiavarastojen käyttöönoton ja kulutusjouston mahdollistavat kannusteet avaavat päästöttömän rakentamisen aikakauden, joka rakentuu puhtaan sähköenergian kustannustehokkaaseen ja kokonaisuuden kannalta optimaaliseen käyttöön. Ilman toimivia ohjauksia tämä jää haaveeksi.

Lausuntomme käytön aikaisen energiatehokkuuden parantamiseksi

Vaikka päästötön rakentaminen painottaakin rakennusmateriaalien ja rakennusosien hiilijalanjälkiarvoja, on päästötön rakennus käyttäjälleen ennen kaikkea energiatehokas. Tämä tarkoittaa pientä energialaskua, alhaisia kustannuksia - silti mukavuudesta ja laadukkaista sisäolosuhteista tinkimättä.

Olemassa olevaan rakennuskantaan tullaan todennäköisesti tarvitsemaan merkittävä määrä erilaisia muutos- ja korjaustöitä, jotta etenkin asuinrakennusten perusparannusta koskevan kehityspolun kynnysarvot pystytään alittamaan. Tällä perusteella näemme, että energiatehokkuuden parantamiseen tarvitaan välttämättä erilaisia kannusteita: avustuksia, tukia, verohuojennuksia tai rahoitusmahdollisuuksia.

Ehdotamme kannusteita energiatehokkaiden ohjausjärjestelmien sekä akkuenergiavarastojen käyttöönoton lisäämiseksi.

Kunnioittavasti

Sallamaari Muhonen

toimitusjohtaja

Sähköteknisen kaupan liitto ry

Muhonen Sallamaari
Sähköteknisen Kaupan Liitto ry